

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtru[m] obiectu[m] fidei sit veritas prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. I.

¶ quæst. i. artic. 7. ponit Deum sibi ratione deitatis, esse obiectum F theologiae proper hoc, quia est obiectum fidei, quia est principium theologiae. Contra veritatem vero, quia cum veritas sit velut pafatio enim, esse veritatem est veluti consequens ad deitatem, ac per hoc ultima refutatio fidei, non sicut, donec perueniat ad deitatem.

Si enim queritur, quare Deo credimus, respondetur, quia est Deus: & hic est terminus questionis, inquit Aureolus apud Capreolum in 24. distinct. tertii sententiarum. Et confirmatur, inquit, quia aliter non esset idem finis: & obiectum fidei. Nam deitas est finis, & veritas, quia quasi pafatio est, eius est obiectum. Deitas igitur, & non veritas prima est formale obiectum fidei. Si vero intendit secundo modo, tunc deitina non esset formalis, quo l est magnum inconveniens.

¶ Secundo dubium occursit. An veritas prima absolute, aut secundum aliquam specificationem sit formale obiectum fidei. Si absolu-

tur quod fides excederet ad omnia, quae sunt per primam veritatem credibilia: quod confitit esse falsum. Plura paucum sunt per diuinam veritatem credibilia, quam cadent sub fide, de qua loquuntur, quia est virtus theologica, ut patet de multis reuelationibus imperantibus ad fidem Christianam. Si limitate, erravit auctor non specificans rationem illam, sed ponebat obiectum formale primam veritatem absoiu additione aliqua: & affiganda nihilominus esset talis specificatio. Si dicatur, quod specificatur per reuelationem, ita quod veritas prima, ut reuelata a fe, est obiectum fidei: Contra, inquit S. Iohannes in 23. distinct. tertii sententiarum: quia ens etiam non est ratio formalis obiecti habitus realis, sicut nec potentia. Constat autem quod esse reuelatum, nihil realiter ponit in Deo reuelante: sicut nec esse cognitum ponit aliquid ut re cognitus. ergo fides non innuitur veritati prima, ut reuelata a fe; tamquam obiecto, seu rationi formalis.

¶ Tertio occurrit dubium, Quonodo sola veritas prima ponitur obiectum formale fidei, dum dicitur, quod non hil aliud est, quam veritas prima. Et dubitatur simpliciter, & ad hominem. Simpleriter quidem, quia fides innuitur tanquam infallibili regula. Ecclesia tenetur, & doctrina: alioquin heretici, qui soli prima veritati innituntur, non recipientes Ecclesia tenentur, etsi sunt fideles. Et Ang. dicit, Butangello non credemus, nisi ma authoritas Ecclesie adnoteret. Constat autem Ecclesia tenetur, & authoritatem esse aliud a prima veritate, cum sit quid creatum. ergo non sola veritas prima est obiectum fidei. Ad hominem vero, quia auctor in prima parte q. i. ar. 3. & hic in probatione huius conclusione ponit, quia omnia cognoscuntur a fidelibus, in quantum sunt diuinum reuelata. Constat autem, quod tam esse reuelatum, quam lumen diuinum reuelacionis, est aliud a prima veritate.

¶ Dubium quarto est circa probationem assumptam in litera, scilicet, Fides non assentit alicui, nisi quod est a Deo reuelatum, quia aut in reuelationibus, quibus innititur fides, procedunt infinitum, aut alicui absensibus absque reuelatione illius: quoniam cum absentiem huc dicitur, Deus est trinus, quia Deus relinquit: aut illi alteri dicitur, Deus reuelant Deum esse trinum, assertio, quia Deus reuelant: & sic procedunt in infinitum in medijs, quod est impossibile. Aut assentio, quia Ecclesia non refutatur. Et sic sequuntur duas inconvenientias, & quod ultima refutatio fidei est non in primam veritatem, sed in veritatem creatam, & quod in reuelatione m, seu testificatione Ecclesie seu Apolorum, & Prophetarum fit refutatio. Et reddit ambiguas S. Iohannes in 3. sententiarum distinct. 23. de refutatione fidei infusa in dem acquistam.

¶ Ad evidenter horum sciendum est, quod obiectum fidei est Deum, non dubitatur. Et familiare non veritur in dubium, an

icem fidei vtramque habeat relationem ad vel, accidet, & conclusionis, seu formalis & materialis, & quod creditur: quoniam communem est uterum, sed non formaliter, & regulare. Sed non uterum est formaliter ratione, quia Deus fidei obiectum est.

¶ Sexto, Vtrum credibilia debeat distinguiri per certos articulos.

¶ Septimo, Vtrum iudicetur articulo substantia fidei secundum omnem tempus.

¶ Octauo, de numero articulorum.

¶ Nonno, De modo tradendarum articulos in Symbolo.

¶ Decimo, Cuius sit fidei Symbolum constituere.

ARTICVMVS PRIMVS.

Vtrum obiectum fidei sit veritas prima.

A D PRIMVM sic proceditur. Vt, quod obiectum fidei non sit veritas prima. Illud non videtur esse obiectum fidei, quod nobis proponitur ad credendum, sed non lo-

H ponitur ad credendum, sed ad credendum ea, quæ pertinent ad diu-

Deum ad eis sapientem, sicut ad eis utramque sapientem additum naturam sapientem sapientia nostra est finis, non utramque supra deitatem, sed ipsam deitatem am-

cat. Et cum duplicitas utramque inveniatur in De-

quilibet intellectuali natura, scilicet in eiusendo manifustum est, quod sub eadem ratione formaliter fidei, in quantum Deus, & in quantum utramque adiendo in Deum esse trinum & unum, credi-

sicut, quod credere utrum, & cretere De-

deitatis, sicut utrum hominem eius animal pol-

uerum & utrum hominem, in quantum est homo,

non creda: Deo inesse, nisi que inest, & co-

nvenientia ratione deitatis, & deitas sit supra Deo, & consequens est, quod Deus ut Deus, in-

male fidei, & quod hoc idem sit quod dicitur, De-

& utramque in eiusendo. Et proprie tera logica

materiali fidei (synonymum utrum utramque primo) di-

dum dicit. Et video etiam ex hac parte obiectum fidei prima, in quantum nihil cadit sub fide, in quantum non est secundum fe, & in mente dicitur. Si enim deitas ad rem, est et falsitas: & si deitas conformamente, est et mendacium. Constat autem quod ad rem, exigit cognitionem re: ac per hoc credere

poterit singulariter, quod in fide continentur, sicut non

hil posse latere Deum. Si enī diquid obiectum fidei figura, illud non posset vere dicer, fidei. Con-

stitutum omnium contentum Deo ratione deitatis, in poterit

go, in quantum Deum, oportet refutare utramque De-

do, ex ea parte qua conformatur rebus dictis fidei, utero parte, quia conformatur rebus dictis in ea parte, quia non est in fide continetur, sicut non

dicere ex duo bus pendet, scilicet ex intellectu de-

cimus enim quia utrumque, in quantum penderit in intellectu est etiam uterum, quia scilicet est ipsam deitatem, & utrum ut deitatem, & resolutio et ad bonitatem, & utrum ut bonitatem. A uteritate enim & bonitate nullum pondereferit: quia uteritatem & bonitatem, & utrum ut bonitatem se prouinca, dicitur. Ethic. Sed quoniam uteritas refutatur in deitatem secundum fe, & utrum ut bonitatem fidei, quia tendit in bonitatem & utrum ut bonitatem fidei. Credimus. n. q. ipse dicit uteritatem utrum ut bonitatem omnino inest Deo, quia Deus efficit obiectum fidei est Deus ut fidei, sed etiam formale obiectum fidei est Deus ut fidei, et explicacione, et ap-

telliguntur. Secundum explicationem quidem: quia cum fides sit virtus pertinens ad intellectum, & omnis talis virtus oportet quod infallibiliter respectu ueri, consequens fuit ut uel nomine suo, sit infallibiliter respectu ueri, consequens fuit ut ueritas, & alia quod uel nomine actus sui, vel obiecti, significaret ut uirutus, & alia quod dem uirtutes intellectus, ut intellectus, sapientia, scientia &c. fin-

se, sive luos actus, uirtute importantur. Fides autem, & credere non importat, & credere non importat, actum infallibilem a uero: & p[ro]p[ter]ea ex parte obiectu[m] explicati oportet explicati oportet, ut ipsa est ueritas, asseverando sibi, pro obiecto ueritatis primam, ut ex hoc ipsius scitur, q[uod] ipsa h[ab]et a- chum infallibilem a uero, & est ueritas. Si autem dictu[m] folio finisset,

¶ Dicitur est obiectum fidei, cum Deus posset esse obiectum optimi, & fidei acquisitionis, & fidei acquisitionis, non fuisse expli- catu[m] ueritatis, sed ex hoc ipsius, q[uod] Deus ueritas, ponit cur eius formale obie- dum, significatur, q[uod]

Deus est obiectum fidei, ut faciat obiectum ipsam esse uirtutem intellectus. Secundum appropriationem uero, quoniam inter simili, & exterius uirtutes intellectus, haec est differentia, q[uod] ceterae sunt rationibus suorum obiectorum, tanq[ue] causis in effendo in mediis: fides uero hoc singulariter habet, q[uod] ueritas Deo tanquam dicente, seu testificante ut medio. Et quia testificatio ueritatis, innotuit, & in dicentem, in quantum ueritas est, refoluit, sicut ordinare in ordinantem, in quantum ueritas est, refoluit, sicut ordinare in ordinantem, in quantum sapientia est: ideo prima ueritas est, appropriationem obiectum formale fidei, sicut sapientia Dei est, appropriatione causa ordinis, & prouidentia gubernationis minister.

¶ His primum ad primum dubium dicitur, q[uod] sermo authoris est formalis de veritate prima, ut sic: & de obiecto formalis explicite & appropriate: si autem ponere veritatem primam esse obiectum formale, non excludit Deum in quantum Deum, esse forma le obiectum fidei immo, hoc inferit, sicut Deum in quantum sapientia, esse ordinare, non excludit Deum, in quantum Deum esse ordi nare, sed hoc inferit a posteriori. Vnde positio ista non est contra doctrinam traditam in prima parte: sed ratio diversi sermonis hic, & ibi est, quia non de Deo, in quantum sciencia uitior deitate quasi causane, ea, quia conuenire tunc Deo: in quantum uero factus, ueritatem testificante, ut patet. Hinc enim factum est, ut cum de theologia scientia, sicut sermo de sola deitate ab solito, et ferme auctem de theologia fidei differunt, de deitate fidei ratione ueritatis prima, transquam appropriatest deitatem ad propinquum deitatis opus meminit. Nec est contra ueritatem, cum qua in propria causa creditur, veritas est, ad quam stat ylma resolutio, Credo nam, Deo, quia est ipsa ueritas. Nec potest amplius queri, quare credi ipsi ueritati, fatus, & nulla est quae fido facit, quare homo est homo. Ne postquam redditia est causa, quare creditur Deo, quia est ipsa ueritas, con sequenter se habet quodcumque, quan Aureolus inferit, quare Deus est ipsa ueritas, hoc, non per se spectat ad eam afflus, sed ad causam rei. Videamus enim prouenientem, q[uod] Deus est ipsa ueritas, fat et ad hoc, q[uod] ipsi credam infallibiliter: quoniam a ueritate non potest fallum emanare. Deitas autem est communis omnium cau[m], ad quam omnia resolutio, quia concedunt resolutio fidei in deitate, temquidem fides credit Deo, quia Deus est, & ex hoc credit, q[uod] ipsa ueritas, & bonitas sciens oia, & q[uod] non possit mentiri &c. Et sic deitas ponitur prima ratio formalis fidei, iuxta illud Io. 14. Credis in Deum, & in me credite. Ex hoc, inquit, q[uod] in Deum creditis, reliqua credite. Veritas autem est secundum appropriationem, ut dicunt est, & explicacionem, obiectum ponitur. Et per hoc patet responsio ad confirmationem quoniam Deus, in quantum Deus, ponitur finis & obiectum fidei, quoniam dici possit, q[uod] ad uirtutem theologicam sufficiat habere Deum realiter pro obiecto, & fine, & regula, licet sub alia ratione.

¶ Ad secundum dubium dicitur, quod Deus, seu ueritas prima

ut deus, seu reuelans se & alia, est obiectum formale fidei: nec

hoc est tacitum in litera, sed expressum, dum ueritas prima pro-

batur obiectum fidei, quia nihil credit, nisi a Deo reuelatum.

Hoc enim medium ad hoc est allatum, & hoc significa, i-

licet quia fides innititur Deo dicenti, seu reuelanti fidei, ut nihil

credat, nisi ab eo reuelatum. Veritas ergo prima ut dicens, est

formale obiectum fidei, nec est opus aliqua specificatione, seu li mitatione ex parte ipsius obiecti formalis, sed bene oportet lim itatione ex parte rerum dictarum. Nullum namque inconveniens video, si obiectum formale fidei ponatur excedens ipsam, cum obiectum formale charitatis exceedat ipsam manifeste. Limitatio au-

tem ex parte rerum dictarum non limitat rationem forma lem dicentis. Sicut enim Deus ut creator gratiae, non est ratione limitatore creator, quia ut creator absolute sicut dicens pertinentia ad fidem Christianam, non est limitatio ratione, p. 2. q. 62. 37

¶ 2 Præt. Fides charitatis conditio ditur, ut supra * dictum est: sed charitate non solum diligimus Deum, qui est summa bonitas, sed etiam diligimus proximum. ergo obiectum non est solum ueritas prima.

SED CONTRA est, quod Dio. dicit 7. cap. de Di. nominibus, * q[uod] fides est circa simplicem, & semper existente ueritatem: hec autem est veritas prima. ergo obiectum fidei est ueritas prima.

R E S P O N S U M. Dicendum, quod cuiuslibet cognoscitur habitus obiectum, duo habet scilicet id quod materialiter cognoscitur, quod est sicut materia obiectum: & id per quod cognoscitur,

lis credit sua uoluntate Deum illa illis reuelata, si sibi uidetur consonum credere talia, aut dubita &c. Et si de obiecto materiali, & formalis fidei firmo fiat, optime dicunt, quod est Deus dicens iesipim, quod idem quod diceret, quod est ueritas prima reuelata a seipso. Et ad obiectum Scio, dicitur, quod licet esse reuelatum nihil ponat in re reuelata, esse tamen reuelatum a se posuit in ea, quae uerius reuelans est actum reuelandi. Et quia ratione re relationis actus ponitur reuelatio obiectum formale fidei, & dicere, seu reuelare, in Deo ponit actionem que est substantia Dei, ideo nullum similiter est, quod reuelatio sub qua Deus est obiectum formale fidei, nihil ponat in Deo. Et sic habitus realis habet obiectum formale realissimum.

¶ Ad tertium dubium dicitur, quod in quantum fides potest depender a causa creatam, in tantum potest habere aliquam regulam creazam. Ceterum autem, q[uod] cum ad fidem concurrat duo, ut infra patet, scilicet & proposicio atque explicatio credendorum, fides ex parte assensus a solo Deo dependet ut agente, obiecto, fine, & re gula. Ex parte autem propositionis credendorum potest dependere ab angelis, & hominibus, medianib[us], quibus Deus proponit haec, vel illa esse credenda. Ex hac enim parte fides ex auditu est uerbi Dei, ut dicitur ad Rom. 10. Et proprieta quod ad proponendum, & explicandum credenda, ne posuit accidere error, prouidit Spiritus sanctus de infallibili regula creare sensu scilicet, & doctrina Ecclesie: ita q[uod] anchoritas Ecclesie est infallibilis regula proponendi, & explicandi ea, q[uod] sunt fide tenenda. Vnde duabus concur renibus ad fidem infallibilibus regulis, scilicet reuelatione diuina, & anchoritate Ecclesie, inter eas tanta est differentia, q[uod] reuelatio diuina est ratio formalis obiecti fidei: authoritas autem Ecclesie est ministraria obiecti fidei: quoniam fidei actus coniungitur obiecto materiali, id est, creditis per hoc medium, quia Deus dixit, seu reuelauit. Et ipse habitus fidei inclinat mentem ad assentendum propositionis, properans quia Deus sic reuelauit. Sed quod haec illa, in hoc vel illo sensu fint reuelata, quia Ecclesia sic tradidit, credimus. Et rursum reuelatio diuina est infallibilis regula per se conueniens fidei: sensus autem Ecclesie per accidentem conuenient fidei ex parte, i.e. nostris, quibus reuelata sunt mysteria fidei, non erat opus hac regula eadē ratione, quia scilicet Deus per se ipsum reuelauit. Ita & in intellectu eorum illis tradidit illustrando mentem, ut inferior in tractatu de prophetia patet.

¶ Ad primam ergo obiecti in oppositum dicunt, quod quia fides innititur Deo reuelatori articulorum fidei, & inter articulos fidei continetur sanctitas Ecclesie unius, & catholicæ, nec sanctitas ita potest intelligi sine restitudine sensus, & doctrina fidei in ipsa, consequens est, quod quicunque adhaeret Deo ut reuelatori articulorum fidei, credat Ecclesiam non posse errare in fide, ac per hoc habere ipsius sensum, & doctrinam pro infallibili regula in proponendo & explicando credenda. Et sic hereticus, qui sensum Ecclesie non acceptat ut infallibilem regulam in explicando credenda, recedit a ratione formalis fidei, id est, 2

Secunda Secundi S. Thomæ.

Cap. 9. non multam te more ante finem.

A 2 Deo

QVAEST. I.

Deo reuelatore articulorum fidei. Et bene nota, quod non dicitur recedere a ratione formalis obiecti fidei, id est regula ecclesiastica doctrina; sed per hoc, quod non immititur doctrina Ecclesiae, ut infallibilis regula in explicando credenda, sequitur quod redetur a ratione formalis obiecti fidei, id est, diuina veritate, ut reuelarice articulorum fidei.

D. 192.

Et similiter authoritas Augustini, quo ad proponendum, & explicandum credenda nobis, qui secundum locum in credendo tenemus, loquitur. Vnde dicit, quod non credere Evangelio, nisi Ecclesia proponeret illud credendum. Propterea enim creditus magis his libris, quam ait, quia Ecclesia hos proponit credendos. Secus autem est de Partibus, qui primum in credendo locum tenet, qui scilicet a Deo instruunt sunt, & libros ipsos scripserunt &c. Ad id autem quod obiectum de reuelatione, iam dictum est, quod reuelatio actus sumpta, est ratio formalis, qua est ipsa actio, & essentia Dei. Else autem diuinus reuelatum, est denominatio ab actua reuelationis veniens, & in illo reducenda est.

D. 483.

¶ Ad quartum dubium dicitur, quod nec proceditur in infinitum in reuelationibus; nec fit resolutio in veritatem, aut testimonium Ecclesiae, nec in fidem acquifitam, sed fit resolutio in diuinam reuelationem, vt sic ita quod in ea est statutum. ¶ Ad cuius evidentiā secundum est, quod credere Deum esse reuelatorem articulorum fidei, contingit tripliciter. Uno modo ut pure, quod creditur: alio modo ut pure, quo creditur: tertio modo, ut quod simili credatur. Et si fides recipiceret hoc quod dico, scilicet quod Deus reuelans articulos fidei, ut quod creditur tantum, sicut credit resurrectionem carnis, oportet affigare aliquam aliam rationem formalē in obiecto fidei, quia crederemus: sicut in obiecto scientia id, quod est tantum quod scitur, eger ratione formalē, quia ad scientiam spectat: si vero idem creditur tantum, ut quod relata creduntur, surgit quaestio Scotti: & licet posuit dicit, quod sicut albē est quia subiectum est album, nec oportet querere quo ipsa est alba, quia ipsa non est alba denominative, sed formaliter tantum, si sic licet loqui: ita diuina reuelatio est, quia credimus, & ipsa non est credita denominative, sed formaliter, id est, ut ratio credendi. Vera tamen responsio est, quod sicut in transcendentibus vnitatis est una, & bonitas est bona: sicut diuina reuelatio est quo, & quod creditur, ita quod sicut vnitatis est una scripta, & ibi est statutum: ita diuina reuelatio, quia cetera creduntur, est credita scripta, & non per aliam reuelationem. Vnde enim et idem actus fidei creditur Deum, & Deo, ut inferius in questione 2. artic. 2. patet. Et in quantum creditur Deum, tendit in quod creditur: inquantum vero credit Deo, tendit in id quo creditur. Et sicut non est possibile aliam vniuersitatem questionem in fide formare, quare credimus Deo: ita non est possibile aliam in fide resolutionem que: est, quae credi Deo reuelanti. Nec te latet venenum latens sub hoc, quod dicimus credere Deo reuelanti: Duo enim importat. Primum communem etiam Gentilibus: secundum proprium fidelibus. Primum & commune est, ut credamus Deo, quando ipse dicit aliquid, ut uera dicunt. In hoc enim omnes conuenimus, quod quando deus aliquid dicit, non fallit, sed veritatem dicit. Vnde & deidentes fidem nostram, dicunt se credere Deo si aliquid dixerit, multo magis quam cuicunque bono iuro. Secundum autem, & proprium fidelium est, ut credamus Deo ut reuelatore articulorum fidei: quod actus fidei inharet Deo, ut reuelanti articulos fidei. Et hoc intendimus cum dicimus, quod ueritas prima est obiectum formale fidei. Et hoc significatur per credere Deo. Et in hoc

F priuati lumine fidei fatentur se dissentire, dum ipsi parati sunt credere Deo, si ipse dicat aliquid non credat, vel dixerit articulos fidei &c. hoc non creditur, licet credant Deum esse primam, & summam ueritatem ipsa prima ueritate ut reuelatrice coram aliis.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod ea quae pertinent ad humanitatem Christi, & ad sacramenta Ecclesiae, vel ad quascunq; creaturas, cadunt sub fide, in quantum per haec ordinamus ad Deum, & eis etiam assentimus propter diuini veritatem.

E T S I M I L I T E R dicendum est ad Secundum de omnibus illis, quae in sacra scriptura traduntur.

G

A D T E R T I U M Dicendum, quod etiam charitas diligit proximum propter Deum: & sic obiectum eius proprium est ipse Deus, ut infra dicitur.*

ARTICVLVS II.

Vtrum obiectum fidei sit aliiquid complexum per modum enunciabilis.

H

A D S E C U N D U M sic proceditur. Videtur quod obiectum fidei non sit aliiquid complexum per modum enunciabilis. Obiectum, fidei est reuelans prima, sicut dictū

canti, tanquam in ratione omnium credendorum in Ioann. 5. Qui credit in filium Dei, habet resolutio fidei. Et si haec aduertiferas Durandus in 24. dictum, articulo primo, non dixerit, quod prima in alia, & ad quod fit ultima resolutio creditum articulam regi, a Spiritu sancto. Nam distinguendo licet affinare, & proponere: & rursum propoundinge, in quo ad nos, apparet primo, quod Deus ipsius proponens simpli citate ea que sunt fidei: & deo ad quod ipse propositum haec, non illa. Apparet et quo ad nos, quibus Deus per seipsum non propositum propositum Apostolis, & Propheticis, sed per Ecclesiam regi a Spiritu sancto, est intelligendum, quod credenda nobis. Apparet etiam, quod re ualens omnibus creditibus, est, quia Deus tet ex dictis. Manifesta autem haec sunt ex iustis. Per quod fides in nobis, & Apotholos, & Propheticis, & ac per hoc in idem resolutio. Contra medium dictum deo, non ideo creditum, quia Ecclesiam regi dicit: sed quia Deus dixit. ergo Secundo ex dictis ueteris, & noui testamenti. Tertio ex dictis Ecclesiam regi a Spiritu sancto, ideo credimus: quodrum quae Deus dixit. Vnde ad hoc conuenit dicendum quod Deus dixit, quia Ecclesia proponens Deum, est erit circulus. Non obstat, inquam, quia hoc possit ponere tantum: & hoc nobis. Illud autem est ut credere, & affinare, & utrumque simpliciter. Fidei actus, & obiectum attendunt principali per se, & simpliciter: quoniam secundario ea, que sunt obiectum complexum, scilicet subiectum conchinfonsum ad conclusio complexa. Hac enim diffinatur et deinde

* Super Questionis prima Articulum secundum

I N arti. 2. Aduerte, quod distinctione facta in libro de deo ex parte rei, & ex parte nostri, non coincide: ne illa de quo creditur, & quod creditur, nec concordat illa, ut illa uirtutur. Durandus in 24. dicto, aenam obiectum fidei, de quo creditur, est incomprehensibilis, est complexum: sicut obiectum scientie, & scientie complexum scilicet subiectum conchinfonsum ad conclusio complexa. Hac enim diffinatur et deinde